

Funded by
the European Union

ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ՝ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՎԵՏ ԵՎ ՄԱՔՈՒՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՈՎ

Եվրոպական միության կողմից
ֆինանսավորվող երկու տարածաշրջանային
ծրագրերի շրջանակներում ՌԱՄԱ-ի
տասնամյա ժառանգության ընթացքում
ընկերությունների փորձից քաղված
ազդեցությունները և դասերը

Մասին

- 01 ➤ Նախապատմություն
- 02 ➤ ՌԱՄԱ գործընթացը
(տեխնիկական գնահատումից
մինչև ընդունում)
- 03 ➤ «ԵՄ-ն հանուն շրջակա
միջավայրի» ծրագրի
մոնիտորինգի արդյունքները
- 04 ➤ Գործընկերոջ փորձից քաղած
դասեր
- 05 ➤ Առաջիկա անելիքները
- 06 ➤ Մասնակից ՓՄՁ-ներ՝
վկայություններ

ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ արդյունավետ և մաքուր արտադրությունը (ՌԱՄԱ) թույլ է տալիս ձեռնարկություններին կիրառել ինտեգրված և շարունակական կանխարգելիչ բնապահպանական ռազմավարություններ գործընթացների, ապրանքների և ծառայությունների նկատմամբ՝ արդյունավետությունը բարձրացնելու և մարդկանց ու շրջակա միջավայրի համար ռիսկերը նվազեցնելու համար: Մի խոսքով, ՌԱՄԱ-ն օգնում է ընկերություններին նվազագույնի հասցնել իրենց գործունեության բնապահպանական ազդեցությունը և կրճատել ռեսուրսների օգտագործումը՝ միաժամանակ բարձրացնելով իրենց արտադրողականությունը:

Այս նպատակները հաշվի առնելով՝ 2013 թվականին Հայաստանի Հանրապետությունում (այսուհետ՝ Հայաստան) ստեղծվեց «Երևելյան գործընկերության երկրներում կանաչ տնտեսությունների խթանում» (**ԱԳ Կանաչ**) **ծրագրով (2013-2017 թթ.)** և շարունակվեց իրավահաջորդ **«ԵՄ-ն հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագրի (2019-2024)** միջոցով:

Եվրոպական միության (ԵՄ) կողմից ֆինանսավորվող երկու ծրագրերի շրջանակներում ՌԱՄԱ ցուցադրական նախագիծն իրականացվել է Միավորված ազգերի կազմակերպության Արդյունաբերական զարգացման կազմակերպության (ՄԱԱԶԿ) կողմից և տեղում աջակցություն է ստացել իր ազգային իրականացնող գործընկերների կողմից: Ընդհանուր առմամբ, Հայաստանի գրեթե 100 փոքր և միջին ձեռնարկություններ (ՓՄՁ) ստացել են համապատասխան ՌԱՄԱ առաջարկություններ՝ օգնելու նրանց բարելավել իրենց բնապահպանական ցուցանիշները, նվազեցնել արտադրության ծախսերը և բարձրացնել արտադրողականությունը: Բացի այդ, ավելի քան 30 ազգային փորձագետներ վերապատրաստվել են ՌԱՄԱ մեթոդաբանության վերաբերյալ: Այս գրքույկը ընդգծում է ՌԱՄԱ մեթոդաբանության անմիջական ազդեցությունը Հայաստանի ՓՄՁ-ների վրա, որոնք Հայաստանում մաս են կազմում ԱԳ Կանաչ և «ԵՄ-ն հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագրերին:

Action implemented by:

UNITED NATIONS
INDUSTRIAL DEVELOPMENT ORGANIZATION

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

Նախապատմություն

Բնական ռեսուրսների անարդյունավետ օգտագործումը կլիմայի փոփոխության և շրջակա միջավայրի դեգրադացիայի հիմնական գործոնն է՝ բացասաբար ազդելով ինչպես տնտեսական, այնպես էլ սոցիալական բարեկեցության վրա: Նյութերի, ջրի և էներգիայի օգտագործման վերափոխման անհրաժեշտության պարագայում Շրջանաձև տնտեսության (ՇՏ) սկզբունքները հնարավորություն են տալիս անդրադառնալով շրջակա միջավայրի վրա արդյունաբերության բացասական ազդեցությանը՝ նվազեցնելով ռեսուրսների սպառումը և բնական տարածքների աղտոտումը: Դա պայմանավորված է նրանով, որ ՇՏ-ն արժեք և բարգավաճում ստեղծելու նոր միջոց է՝ երկարացնելով արտադրանքի կյանքի տևողությունը՝ բարելավված դիզայնի և սպասարկման միջոցով, տեղափոխելով թափոնները արտադրանքի կյանքի ցիկլի վերջից մինչև սկզբին (որպես հումք): ՌԱՄԱ-ն կայուն արդյունաբերական զարգացման կարևոր բաղադրիչ է: Այն խրախուսում է ձեռնարկություններին արդյունավետորեն օգտագործել նյութերը՝ ընդլայնելով ռեսուրսների օգտագործումը՝ արժեքն առավելագույնի հասցնելու համար, և թափոնները մատակարարման շղթայի վերջից վերածելով արժեքավոր ռեսուրսների: 1990-ականների կեսերից ՄԱԱԶԿ-ն աջակցել է արդյունաբերություններին կազմակերպչական պրակտիկաների արդիականացման, նոր բիզնես մոդելներում ներդրումներ կատարելու և նորարարական տեխնոլոգիաների և կանաչ ներդրումների խթանման գործում: Սա ներառում է ԵՄ Արևելյան գործընկերության (ԱԳ) երկրների (ներառյալ Հայաստանը) ծրագրերը, որոնց նպատակն է պահպանել բնական կապիտալը, բարելավել շրջակա միջավայրի բարեկեցությունը և ստեղծել կանաչ աճի հնարավորություններ:

2018 թվականին Հայաստանում կար 74500-ից ավելի ձեռնարկություն, որոնցից միայն 135-ն է դասակարգվել որպես խոշոր բիզնես: Երկիրն ունի սննդամթերքի վերամշակման արագ զարգացող ոլորտ (հիմնականում պահածոներ և խմիչքներ) արտահանման գերազանց ներուժով, որը հիմնված է էկոլոգիապես մաքուր և «կանաչ» ագրոպրոդուկտների վրա: Կառավարությունը նաև սահմանել է անհրաժեշտ օրենքներ՝ արդյունավետորեն լուծելու բնապահպանական խնդիրները, քանի որ ԲՄԶ-ները հետաքրքրված են և աշխատում են ավելի կանաչ և կայուն դառնալու ուղղությամբ: Դա պայմանավորված է նրանով, որ ռեսուրսների անարդյունավետ օգտագործումը գումարի վատնում է և զգալիորեն ազդում է կլիմայի փոփոխության վրա՝ արագացնելով շրջակա միջավայրի դեգրադացիան:

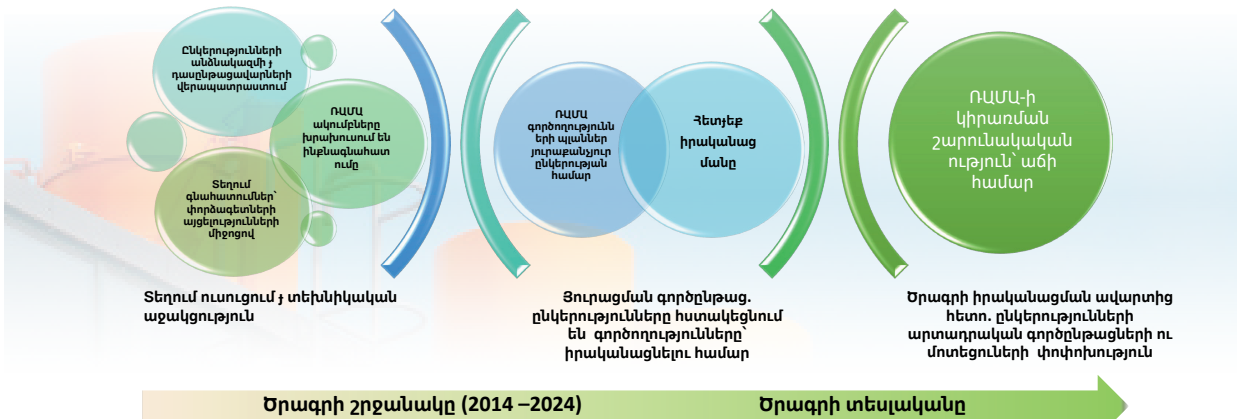
ՌԱՄԱ գործընթացը

Ընդհանուր առմամբ, «ԱԳ Կանաչ» և «ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագրերի շրջանակներում 92 ընկերություններ ստացել են ՌԱՄԱ աջակցություն և խորհրդատվություն: Առաջին խմբում 55 ընկերություն էին (33-ը ՌԱՄԱ ակումբների անդամներ, և 22-ը որպես ցուցադրական ընկերություններ), մինչդեռ «ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագիրը ներառում էր 37 ընկերություն (22-ը ՌԱՄԱ Կանաչ ակումբների կազմում և 15 ցուցադրական ընկերություններ): 446 ՌԱՄԱ առաջարկներ են սահմանվել և առաջարկվել ընկերությունների իրագործման համար՝ ելնելով նրանց հատուկ կարիքներից, ռեսուրսներից, կարողություններից և առաջնահերթություններից: Իրականացվել են նաև իրազեկման աշխատանքներ, ազգային ծառայություններ մատուցողները վերապատրաստվել են: Բացի այդ, խորհրդատվական գործընթացի միջոցով մշակվել է ՌԱՄԱ-ի պրեբենարան՝ ՓՄՁ-ներում ՌԱՄԱ տրամաբանությունը ներառելու համար:

Քանի որ իրականացման և կիրառման փուլերը շարունակվում էին «ԱԳ Կանաչ» և «ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագրերի ընթացքում, հնարավոր դարձավ գնահատել ՌԱՄԱ առաջարկվող միջոցառումները: Հետևաբար, 2020-2021 թվականների ընթացքում իրականացվել է խորը վերլուծություն՝ գնահատելու իրականացված արդյունքները, քաղված դասերը և մարտահրավերները, որոնց առջև իհայտ են եկել ՌԱՄԱ-ի ներդրումից հետո տասը տարվա ընթացքում: «ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագրի թիմը վերլուծել է 10 ՓՄՁ-ների տվյալները՝ բացահայտելու համապատասխան գործողություններ՝ ընդլայնելու ՌԱՄԱ միջոցառումների իրականացումը ամբողջ երկրի տարածքով:

«ԱԳ Կանաչ» ծրագրի շրջանակներում առաջարկված ՌԱՄԱ միջոցառումների իրականացումը ապահովել է ռեսուրսների հետևյալ տարեկան խնայողություններ.

- Ընդհանուր ներդրումը՝ 1,229,400 եվրո
- Ընդհանուր ծախսերի խնայողություն՝ տարեկան 336,004 եվրո
- Էլեկտրաէներգիայի ընդհանուր խնայողություն՝ տարեկան 8,032,308 կՎտժ
- Տարեկան 10120 մ³ ջրի ընդհանուր խնայողություն
- Նյութերի ընդհանուր խնայողություն՝ տարեկան 361 տոննա
- Թափոնների ընդհանուր կրճատում տարեկան 107 տոննա
- Տարեկան 2086 տոննա CO₂ -եզ արտանետումների ընդհանուր կրճատում

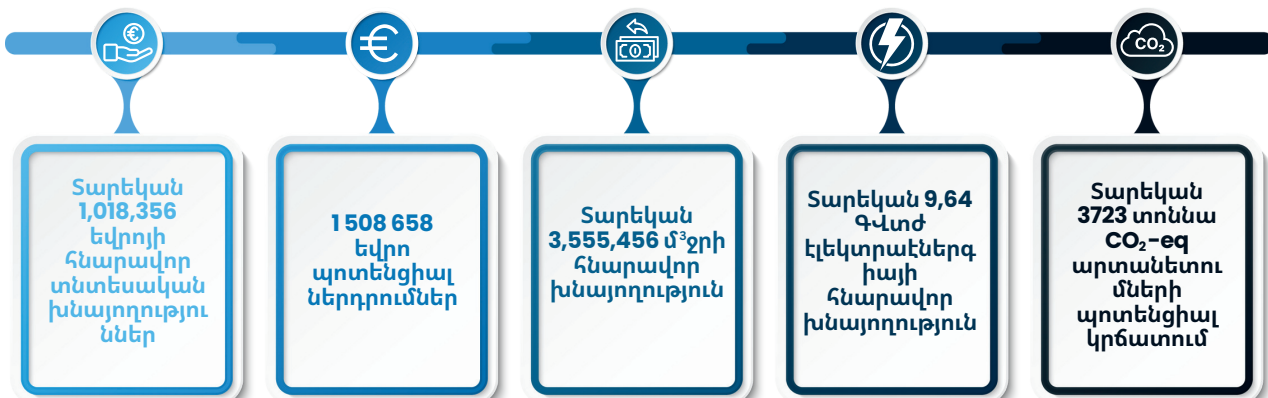

Նկ. 1. ՄԱԱԶԿ-ի կողմից իրականացվող ՌԱՄԱ-ի խթանման գործընթացը

Գծապատկեր 1-ը ցույց է տալիս «ԱԳ Կանաչ» և «ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի» ծրագրերի ընթացքում մշտադիտարկված 32 հայաստանյան ընկերություններում կիրառված գործիքները, որոնք բարելավել են ռեսուրսների օգտագործման արդյունավետությունը: Երկու ծրագրերից բխող և մասնակից ընկերությունների հետ համագործակցությամբ, ՌԱՄԱ ազգային փորձագետները բացահայտեցին 180 ՌԱՄԱ առաջարկություններ:

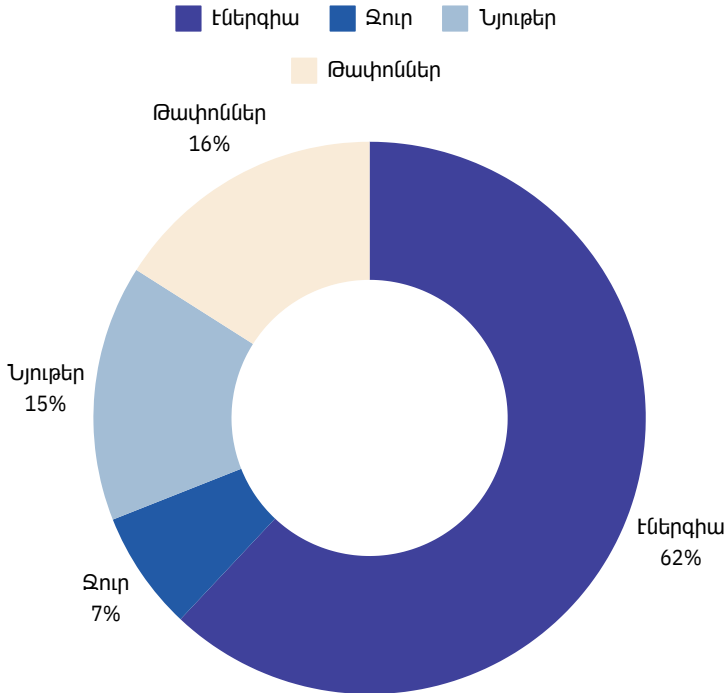
“ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի” ծրագրերի մշտադիտարկման արդյունքները

32 ընկերություններ ունեն 15-ից 135 աշխատակից և ներկայացնում են մի շարք ոլորտներ (հացաբուլկեղեն, խմիչքի արտադրություն, պահածոյացված սնունդ, մարտկոցներ, շինանյութեր, պլաստիկի արտադրություն, քաղցրահամ ջրային կուլտուրա, թղթի վերամշակում, կահույքի արտադրություն, կաթնամթերք և պրոբիոտիկներ, հագուստ և շատ այլ ոլորտներ): Հատկանշական է, որ ի լրումն ջրի և էներգիայի զգալի խնայողության, ՌԱՄԱ միջոցառումների իրականացումը կարող է բարձրացնել ընկերությունների շահութաբերությունը՝ ծախսերի շղափելի խնայողության միջոցով:

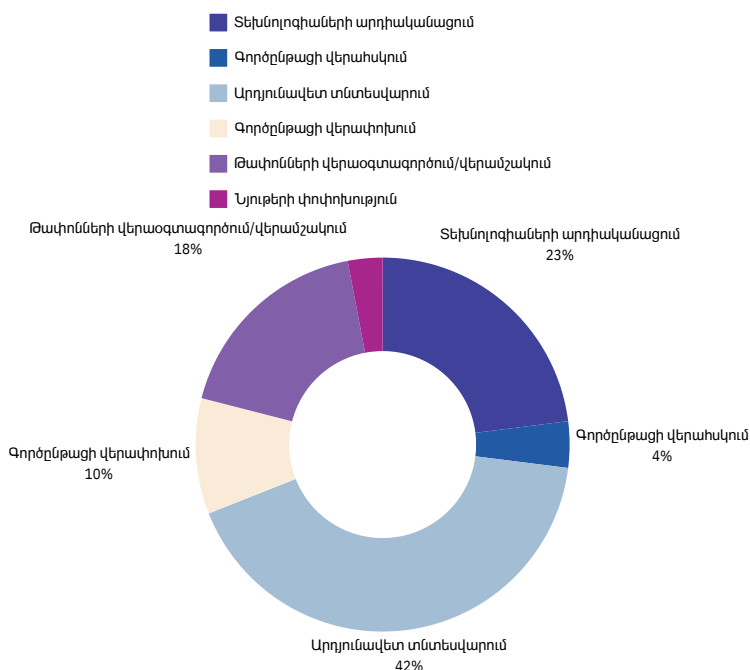
ՌԱՄԱ-ի առաջարկությունների ավելի քան 60%-ը վերաբերում էր էներգաարդյունավետությանը: Այս շեշտադրումը կարելի է բացատրել տվյալ ժամանակահատվածում էլեկտրաէներգիայի բարձր գնով և մատակարարման հետ կապված ռիսկերով, ինչպես նաև հաշվի առնելով ազգային ՌԱՄԱ փորձագետների տեխնիկական փորձառությունը: Էլեկտրաէներգիայի մատակարարման ածխաթթված մանր ուղղված քայլերը ձեռնարկվել են ֆոտոգալվանային (\$4) արևային կայանների տեղադրմամբ: Բացի այդ շրջանաձև մոտեցումներ ներդրվեցին՝ օգտագործելու կողմնակի արտադրանքները և ջրի կրկնակի օգտագործման համար (հիմնականում սննդի արդյունաբերության մեջ) ներդրումներ կատարելու: Թեև ընկերությունները նույնպես նոր տեխնոլոգիաներ էին ներդնում կամ փոփոխում էին սարքավորումները, այս ոլորտներում ներդրումների մակարդակը մնում է ցածր:

Իրականացված ՌԱՄԱ այլընտրանքների բաշխում՝ հիմնված բնապահպանական կատեգորիաների վրա

ՌԱՄԱ-ի հիմնական միջոցառումները վերաբերում էին արդյունավետ տնտեսվարմանը (42%), տեխնոլոգիաների արդիականացմանը/ ներդրմանը կամ սարքավորումների փոփոխմանը (23%) և գործընթացի վերափոխմանը (18%):

Առաջարկվող ՌԱՄԱ այլընտրանքների բաշխում՝ վեց կատեգորիաների վրա հիմնված

2023-2024 թվականների ընթացքում մշակվել է 32 ՌԱՄԱ բիզնես դեպքերի (կամ հաջողված պատմությունների) շարք՝ ցուցադրելով Հայաստանի ՓՄՁ-ներին, որոնք օգտագործում են ՌԱՄԱ մեթոդաբանությունը:

Այս դեպքերը ներկայացնում են մանրամասն պատկերացումներ ընկերությունների, նրանց ներքին արտադրական գործընթացների, առաջարկությունների և իրականացման ռազմավարությունների վերաբերյալ: Լրացուցիչ տեղեկությունների համար խնդրում ենք սկանավորել հղումը:

ՌԱՄԱ հաջողության պատմություններ

Ընկերությունները իրականացրել են 84 ՌԱՄԱ այլընտրանքներ. Թեև ի պատասխան էլեկտրաէներգիայի թանկացման՝ մոնիտորինգի ենթարկված ընկերությունները որոշել են առաջնահերթություն տալ էներգաարդյունավետությանն՝ իրենց ՌԱՄԱ գործողությունների ծրագրերի շրջանակում, սակայն կա նաև նյութական արդյունավետությունը բարձրացնելու, վերամշակման և իրացվելի ենթամթերքներ ստեղծելու զգալի ներուժ՝ այս կերպ խթանելով ՀՏ-ի ներդրումը՝ այն ոլորտներում, որոնք մինչ այժմ անտեսված են եղել:

Ընդհանուր առմամբ, հարցված ձեռնարկությունները բարձրագույն ղեկավարության մակարդակում ցույց են տվել ՌԱՄԱ մեթոդոլոգիայի դերի, նպատակի և օգուտների լավ պատկերացում:

Մի քանի ձեռնարկություններ պահպանեցին իրենց սկզբնական ՄԱՌԱ-ով վերապատրաստված թիմերը, մինչդեռ ընկերությունների մեծամասնությունը գրանցեց անձնակազմի փոփոխություն: Սա ընդգծում է շարունակական գործնական ուսուցման և իրազեկության բարձրացման միջոցառումների հստակ անհրաժեշտությունը՝ ապահովելու, որ ՌԱՄԱ-ի վերաբերյալ քաղված դասերը հետևողականորեն ընկալվեն և կիրառվեն որպես բիզնես ռազմավարության մաս:

Դասեր քաղելով գործընկեր կազմակերպության փորձից

Կովկասի ՏԲԿ-ի փորձագետների խումբը ներառում է կազմակերպության շրջանակներում արդեն ստեղծված մասնագիտական ցանցը: Սա պետք է հետագայում աջակցվի: Գործող փորձագետների հմտությունները պետք է շարունակաբար ընդլայնվեն գիտելիքների հիմնական տեսակների վերաբերյալ (կառավարչական, տեխնիկական և ՀՏ սկզբունքներ և պրակտիկա): Ավելին, գործիքներն ու չափիչ սարքավորումները պետք է հասանելի լինեն այն ծրագրերի միջոցով, որոնցում գործում է Կովկասի ՏԲԿ-ը, և պետք է տրամադրվեն ՌԱՄԱ փորձագետներին՝ ապահովելու արագ գնահատումների իրականացման և շրջանաձև ռազմավարությունների կիրառման իրագործելիությունը:

Նաև պետք է տրվեն օրինակներ, ներառյալ ուսումնական ճամփորդությունները դեպի Եվրոպա, որոնք կօգնեն փորձագետներին ծանոթանալ և վստահ լինել ազգային ձեռնարկությունների համար առաջարկություններ մշակելու հարցում: Սա պետք է համահունչ լինի հաստատված ակնկալիքներին բանկերի համար Էկոլոգիական սոցիալական կառավարման (ԷՍԿ) ցուցանիշների և երկրում արդյունաբերության կանաչ և կայուն զարգացման կարգավորող տաքսոնոմիայի առումով:

Մեր փորձը

Հայաստանի փորձը ցույց է տալիս, որ միջազգային համագործակցության ծրագրերը վերջին տասնամյակի ընթացքում առանցքային նշանակություն են ունեցել արդյունաբերության ոլորտում ծառայությունների համար գիտելիքների և պահանջարկի ստեղծման համար՝ աջակցելու ՌԱՄԱ-ի և ՇՏ-ի ընդունմանը (որոնք նախկինում գոյություն չուներին):

Entrepreneurs have shown an increased interest in participating in programmes that provide training and technical assistance for their industrial plants and enterprises. They are also motivated by the expected benefits and the successful experiences within the RECP demonstration companies.

Հատազա կարևոր հաջորդ քայլերը.

- ՌԱՄԱ/ՇՏ ծառայություններ մատուցողների կարողությունների հզորացում (ինչպես ՌԱՄԱ)
- Շահագրգիռ կողմերին ակտիվորեն ներգրավելու միջոցով ՌԱՄԱ/ՇՏ էկոհամակարգի ամրապնդում
- ՌԱՄԱ/ՇՏ-ի ներդրում բարձրագույն կրթական ծրագրերում
- Իրագործելի տեխնոլոգիական ներդրումների փորձարկում
- Ֆինանսավորման և կանաչ վարկավորման մեխանիզմների հզորացում
- Աջակցում տեխնոլոգիաների տեղական արտադրությանը

TԱյս քայլերը վճռորոշ են Հայաստանի ՓՄՁ-ներում ՌԱՄԱ-ի ընդունման տեղական միջավայրի հետագա բարելավման համար:

Առաջարկություններ

ՌԱՄԱ և ՇՏ հնարավորությունների մասին իրազեկվածության բարձրացում

Կարևոր է նպաստել ՌԱՄԱ ընդունման և ՓՄՁ-ների աճի արագացման հնարավորությունների միջև կապը խթանելուն և նրանց՝ ՇՏ անցմանը: Հայաստանում պետք է շարունակվի կանաչ շուկաների զարգացումը, վերամշակման նախաձեռնությունները, կանաչ արտադրանքի ձևավորումը և այլ ռազմավարություններ, որոնք արմատավորված են ՌԱՄԱ-ի շարունակական ընդունմամբ: Ինքնակայուն էկոհամակարգ կառուցելու համար ավելի շատ շահագրգիռ կողմեր կարող են ակտիվորեն ներգրավվել: Սա կարող է ներառել արդյունաբերական ասոցիացիաներ, կառավարական մարմիններ, շահույթ չհետապնդող կազմակերպություններ, կին ձեռնբերեցներ և ակադեմիայի անդամներ: Անհրաժեշտ են նաև ֆորումներ՝ համագործակցային քննարկումների և շահագրգիռ կողմերի միջև գիտելիքների փոխանակման համար: ՓՄՁ-ին հասանելիությունը բարձրացնելու համար կարող են օգտագործվել բազմաբնույթ միջնորդներ (ներառյալ ոլորտին առնչվող բիզնես ասոցիացիաները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները և ֆինանսական ծառայություններ մատուցողները):

Կրկնվող, նպատակաուղղված իրազեկման արշավները կարող են հետագայում օգնել ձեռնարկություններին, կարգավորող մարմիններին և հանրությանը ՌԱՄԱ/ՇՏ-ի առավելությունների և կարևորության մասին կրթելուն՝ ստեղծելով բնապահպանական պատասխանատվության մշակույթ: Այս կերպ ՌԱՄԱ և ՇՏ սկզբունքները կարող են գիտակցաբար ինտեգրվել՝ դրանք համապատասխանեցնելով ավելի լայն բնապահպանական հեռանկարներին, ինչը հանգեցնում է ամբողջական և կայուն մոտեցման: Տարբեր ուղիներով (ներառյալ առկա նյութերը, տեսանյութերը և առցանց հարթակները) շարունակական շուկայավարումը պետք է օգտագործվի նաև բազմազան լսարանին հասնելու համար: Թիրախային միջոցառումները (օրինակ՝ բիզնես լանչերը կամ միջոցառումները) պետք է կազմակերպվեն ոլորտի ղեկավարության և ձեռնարկատերերի հետ ամփոփակնորեն ներգրավվելու համար: Հաղորդագրությունները պետք է հարմարեցված լինեն տարբեր ոլորտների և ընկերությունների չափերի հետ արձագանքելու համար: Սա պետք է համալրվի շարունակական ֆինանսական ռեսուրսներով, որոնք հատկացվում են մարքեթինգային և հաղորդակցական ջանքերին՝ ապահովելու շարունակական տեսանելիություն և աջակցություն ՌԱՄԱ/ՇՏ նախաձեռնություններին: Ընդհանուր առմամբ, որպես տնտեսական ռազմավարություն, կարևոր է ընդգծել ՇՏ պրակտիկան, որն իրականացվում է ՌԱՄԱ մեթոդաբանության շնորհիվ:

Կրթական նախաձեռնություններ

Ապագա ծրագրերը կարող են աջակցել ՌԱՄԱ/ՇՏ դասընթացի և համալսարանների համար դասագրքերի մշակմանը: Այնուամենայնիվ, այս ջանքերը պետք է մշտապես ինտեգրվեն ինչպես ակադեմիական, այնպես էլ մասնագիտական վերապատրաստման ոլորտներում: Հատկապես սննդամթերքի վերամշակման և շինարարության ոլորտում առկա է ՌԱՄԱ-ի և ՇՏ-ի մեծ ներուժ, և նպատակային ուսուցումը, նախապես մշակված գործիքները և առաջարկությունները կարող են մեծացնել ՌԱՄԱ-ի տարածումը և կիրառումը: Բազմաթիվ ձեռնարկություններին հասնելու համար պետք է մշակվի անհատական դասընթացների և վեբ վրա հիմնված դասընթացների համադրություն ԱԿԲ մյուս երկրների հետ համատեղ:

Կարողությունների զարգացում

Հայկական ընկերություններում ՌԱՄԱ-ի ավելի լայն ընդունումը խրախուսելու համար առաջարկվում են հետևյալ միջոցները.

Ընդլայնված ազգային կարողություններ՝ շարունակական կրթության և ուսուցման միջոցով. ՌԱՄԱ մեթոդոլոգիայի ինտեգրում Հայաստանի ակադեմիական և մասնագիտական ծրագրերում՝ բարձրացնելու ընկերությունների հասանելիությունը որակյալ մասնագետներին, որոնք կարող են իրականացնել ՌԱՄԱ նախագծեր:

Ավելի շատ ներգրավվածություն մոնիտորինգի, հետագա ընթացակարգերի և համատեղման հայտերում. անհրաժեշտ է ՌԱՄԱ-ն ներառել ձեռնարկությունների հիմնական ռազմավարությունների մեջ

Զրջակա միջավայրի կառավարման համակարգի ներդրում. շարունակության կայուն հիմք ձևավորել՝ չնայած տեխնիկական անձնակազմի հաճախակի փոփոխություններին, որոնք խաթարում են ՌԱՄԱ միջոցառումների իրականացման ժամանակացույցը.

Ընկերություններին շարունակական աջակցություն. օգնել նրանց ՌԱՄԱ մեթոդոլոգիայի իրականացման հարցում՝ չնայած բարձրագույն ղեկավարության կամ սեփականության իրավունքի փոփոխություններին:

Ներդրումներ խրախուսման մեխանիզմներում

Ընկերության կառավարման համակարգերում ՌԱՄԱ-ը ներառելու համար պետք է մշակվեն խրախուսման տարբեր մեխանիզմներ, ինչպիսիք են ճանաչումները, մրցանակները, ազգային և միջազգային հավաստագրերը: Այս խթաններն ունեն ներուժ՝ հարթակներ տրամադրելու ընկերություններին նորամուծություններ անելու և խրախուսելու նրանց՝ ինտեգրելու ՌԱՄԱ-ն իրենց կառավարման պրակտիկայում: Սա պահանջում է խորհրդատվական և ծառայություններ մատուցողների միջև համագործակցության առաջադեմ մոդելներ՝ ապահովելու ոլորտի անձնակազմի շարունակական վերապատրաստումը (օրինակ՝ ՌԱՄԱ ակումբների ինստիտուցիոնալացումը կամ կարողությունների զարգացման համադրելի ծրագրերը և ՌԱՄԱ ծառայություններ մատուցողների կարողությունների հզորացումը):

Իրագործելի տեխնոլոգիական ներդրումների փորձարկում

Ձեռնարկատերերին կարելի է խրախուսել նախապատրաստել ՌԱՄԱ գործնորգիաների ավելի հավակնոտ ծրագրեր՝ նախապես ընտրելով տեխնոլոգիաներ և առաջարկություններ տալով ներդրումներ կատարել ՌԱՄԱ փորձնական նախագծերում, որոնք ցույց են տալիս ՌԱՄԱ շահութաբերությունն ու ռիսկերի կառավարումը:

Աջակցում է տեղական արտադրության տեխնոլոգիաներին

Պետք է աջակցություն ցուցաբերվի կրթական ծրագրերում և տեխնոլոգիաների հետ կապված նորաստեղծ ձեռնարկություններում ներդրումներ կատարելու համար՝ համապատասխան, հարմարեցված և ծախսարդյունավետ առաջադեմ սարքավորումներ տրամադրելու համար, ինչպես նաև տեղական մեքենաների և տեղական արտադրության տեխնոլոգիաների (SS) ոլորտներում նորարարություններին աջակցելու համար: Սա կնշանակի ավելի արդյունավետ և ծախսարդյունավետ ազգային տեխնոլոգիական շուկա:

Ֆինանսավորման և կանաչ վարկավորման գործիքների ուժեղացում

Թեև կանաչ վարկերի անհրաժեշտությունը ճանաչվել է արդեն մի քանի տարի, առաջարկի և պահանջարկի միջև անջրպետը կամրջելը պահանջում է ուժեղացում: Ահա թե ինչու կանաչ վարկավորման մեխանիզմները պետք է հարմարեցվեն ՓՄՁ համատեքստին: Բացի այդ, ՓՄՁ-ները հաճախ չունեն իրենց վարկունակությունը բարձրացնելու և ՌԱՄԱ/ՇՏ ներդրումների համար արդյունավետ բիզնես ծրագրեր ներկայացնելու կարողություն: Խրախուսման այլ մեխանիզմներ, ինչպիսիք են չվերադարձվող դրամաշնորհները, երաշխիքային հիմնադրամները, մեկնարկային ֆինանսավորումը և տեխնոլոգիաների զարգացման հիմնադրամները, պետք է հասանելի լինեն ՓՄՁ-ների համար ռիսկերն ու ծախսերը նվազեցնելու համար: Բանկերի և ՓՄՁ-ների միջև հաղորդակցությունը կարող է բարելավվել՝ ներդրումներ կատարելով հաշվապահական հաշվառման, ֆինանսական վերլուծության և ԲՄԿ և կանաչ տաքսոնոմիայի հետ հարաբերություններում:

ԱԼԳ Կանաչ շրջանավարտ ընկերությունները - մշտադիտարկված 2022-2024 ընթացքում

1	«ԷԼԲԱՏ» ՓԲԸ
Մարտկոցներ և կուտակիչներ	5	Սամ Հար ՍՊԸ
Սնունդ և խմիչք	8	Լուսյա Ֆուդ
Սննդի արտադրություն
2	Արմինաշող ՍՊԸ
Սննդի արտադրություն	6	ԿԱՎԱՇԵՆ ՍՊԸ
Շիֆեր արտադրություն	9	ՌՈՋՖՐՈՒԴ ՍՊԸ
Սննդի արտադրություն
3	ԱՐԱՐԱՏ-ՃԱՆՇԻՆ ՍՊԸ
Ճանապարհաշինություն	7	ԳԱԼԻՔ ՍՊԸ
Կրաքարի արտադրություն	10	Աշտարակ ձու
Սննդի արտադրություն
4	Լուկաշին գյուղատնտեսական ասոցիացիա ՍԴ
Սպառողական կոոպերատիվ				

ՌԱՄԱ ցուցադրական ընկերություններ (գնահատված ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի ծրագրի ընթացքում)

1	ՄԱԳՆՈՆ ԲԲԸ
Կառուցվածքային մետաղ	6	ՋՈՒԼԻԱՆՆԱ ՍՊԸ
Կահույքի արտադրություն	11	ՅՈՒՆԻԳՐՈՒՊ ՍՊԸ
Պլաստմասսա արտադրություն
2	ՍԵՎԱՆԻ ԻՇԽԱՆ-2 ՓԲԸ
Ձկնաբուծարան	7	ԿԱՐԱ ԵՎ ԿԱՐԵՆ ՍՊԸ
Կաթնամթերքի արտադրություն	12	ԲՆԱԿԱԹ ՍՊԸ
Կաթնամթերքի արտադրություն
3	ՍԵՎԱՆ ԱԿՎԱ ՓԲԸ
Ձկնաբուծարան	8	Մ.ՍԻՍԱԿՅԱՆ ՍՊԸ
Տեքստիլ արտադրություն	13	ՍԻՍ ԱԼՊ ՍՊԸ
Կաթնամթերքի արտադրություն
4	ՎԱՋԳԵՆ ԱԲԳԱՐՅԱՆ ՍՊԸ
Թղթի արտադրություն	9	ԳՕՍ ՓԲԸ
Ձկնաբուծարան	14	ՍՆԵԿԱՐՄ ՍՊԸ
Սննդի արտադրություն
5	ԿԱՆԱՉ ԴԱՐ ՋԵՐՄՈՅ ԶԱՐԵՆՑԱՎԱՆ
Սննդի արտադրություն	10	ԼԻԼԻԹ ԴԵՐՁՅԱՆ (ՀԱՅԽ ՊԼԱՍՏ) ԱՁ
Կաթնամթերքի արտադրություն	15	ԷՐՊԻՆ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿՈՊԵՐԱՏԻՎ
Կաթնամթերքի արտադրություն

ՌԱՄԱ ակումբների անդամ

1	ՀՈՎԻԿ ՊԱՊԻԿՅԱՆ – ՍԿԻՋԲ ԱՁ
Սննդի արտադրություն	8	Արմեն Համբարձումյան ԱՁ
Մեղրի արտադրություն	15	Սոնյա Ղազարյան ԱՁ
Սննդի վերամշակում
2	ԳՈՀԱՐ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ ԱՁ – ԴՕՕՁԲ
Թղթի վերամշակում	9	Վարդենի ՍՊԸ
Սննդի և ծաղիկների արտադրություն	16	Նուկ
Սննդի արտադրություն
3	ԲՐՂՀԱՏԻԿ – ՆՈՐ ՀԱՏԻԿ ՍՊԸ
Սննդի արտադրություն	10	3-րդ Բնություն
ՖՎ պանելների տեղադրում	17	Սանատա
Սննդի արտադրություն
4	Մուր-Հար ՍՊԸ
Սննդի արտադրություն	11	Արարատ Պողոսյան ԱՁ
Սննդի արտադրություն	18	Գոհար Պապիյան ԱՁ
Սննդի արտադրություն
5	ԷԿՈԼԻԿ ԱՁ
Սննդի արտադրություն	12	Ջուլգ Աղբյուր
Սննդի արտադրություն	19	Էկոչեր
Սննդի վերամշակում
6	Կարմիր Կատար ԱՁ
Սննդի արտադրություն	13	Արաքսի ափին
Հյուրանոցային ծառայություններ	20	Ջրաղացայանյան գինետուն
Գինու արտադրություն
7	Սան Չիրս ՍՊԸ
Սննդի արտադրություն	14	Նորավանի ջերմոց
Սննդի արտադրություն	21	Իգդիր լենդ
Սննդի վերամշակում
				22	Սուսաննա Մատինյան
Սննդի վերամշակում

Funded by
the European Union

Վկայություններ

“Մեր ընկերությունը կանգնած էր մարտահրավերների առջև՝ էլեկտրաէներգիայի չափից ավելի օգտագործման, ինչպես նաև ջերմամեկուսացման և ջեռուցման բացակայության պատճառով (հատկապես ձմռանը)։ ՌԱՄԱ բաղադրիչի շնորհիվ մենք սովորեցինք համակարգված կերպով բարելավել էներգաարդյունավետությունը և ներդրումներ կատարել մեր աշխատակիցների անվտանգության և բարեկեցության համար։ Քանի որ ընկերությունը նախատեսում է ձեռք բերել անհրաժեշտ միջազգային հավաստագրեր՝ իր արտադրանքը Հայաստանից դուրս արտահանելու (և հետևաբար՝ ավելացնելու արտադրական հզորությունը) իրավասու լինելու համար, ՌԱՄԱ նախագիծը մեզ ոգեշնչել է նոր գաղափարներով հանդես գալու ՌԱՄԱ միջոցառումների ապագա իրականացման վերաբերյալ, ասաց. «ՄԱԳՆՈՆ» ԲԲԸ-ի գործադիր տնօրեն տկն. Աստղիկ Հովսեփյանը։

“Մենք պայքարում էինք էներգիայի բարձր ծախսերի և կեղտաջրերի կառավարման խնդիրների հետ։ ՌԱՄԱ բաղադրիչի շնորհիվ մենք սովորեցինք, թե ինչպես օգտվել վերականգնվող էներգիայի աղբյուրներից և ձեռք բերել էներգետիկ անկախություն՝ այդպիսով հեռացնելով դիզելաէլեկտրակայանների գազի և էլեկտրաէներգիայի ծախսերը ցանցից։ Քանի որ մեր ընկերությունը նախատեսում է ներդրումներ կատարել ներկայիս արտադրությունից թափոնների շինված օգտագործելու և նոր ապրանքներ մշակելու նոր ուղիներում, ՌԱՄԱ նախագիծը մեզ ոգեշնչել է նոր լուծումներով և շարունակելու ՌԱՄԱ միջոցառումների իրականացումը, ասաց պրն. Հուսիկ Ստեփանյանը՝ «ՍԻՍ ԱԼՊ» ՍՊԸ-ի տնօրեն, կաթնամթերքի արտադրություն։

“Մենք ցանկանում էինք անդրադառնալ կաշուն ժապավենի արտադրության ցածր արդյունավետությանը և ստուգել սարքավորումների քայքայումը սոսինձի անարդյունավետ հեռացման պատճառով։ ՌԱՄԱ բաղադրիչի շնորհիվ մենք սովորեցինք, թե ինչպես ռացիոնալ օգտագործել առկա ռեսուրսները և, որպես արդյունք, բարձրացնել ռեսուրսների արդյունավետությունը։ Քանի որ մենք նախատեսում ենք ավելացնել վաճառքը և շարունակել օպտիմիզացնել արտադրական գործընթացները, ՌԱՄԱ նախագիծը մեզ ոգեշնչեց ապագայի համար նոր գաղափարներով հանդես գալու համար, ասաց «ՅՈՒՆԻԳՐՈՒՊ» ՍՊԸ-ի անձնակազմի անդամը։

“Երբ մենք իրականացնեք ՌԱՄԱ բոլոր առաջարկությունները, մեր ընկերությունը կշահի մեր մեղուների համար անհրաժեշտ հարմարավետության և կայուն միկրոկլիմայի ապահովումից։ Առայժմ ակնկալում ենք մինչև 40-60% տնտեսական խնայողություն՝ նվազեցնելով ջեռուցման համար պահանջվող էներգիայի քանակը, ասաց «Հովիկ Պապիկյան-ՍԿԻԲ» ԱԶ-ի աշխատակիցը։

“Մեր ընկերությունը պայքարում էր արտադրական գործընթացներից առաջացած ավելցուկային կեղտաջրերի, ինչպես նաև ռեսուրսների և սարքավորումների անարդյունավետ օգտագործման պատճառով էներգիայի բարձր ծախսերը կառավարելու համար։ ՌԱՄԱ Կանաչ ակումբների շնորհիվ մենք սովորեցինք ռացիոնալ օգտագործել ռեսուրսները և այժմ կարող ենք պլանավորել մոտ ապագայում նոր ապրանքներ ներկայացնել, ասաց «Մուր Հար» ՍՊԸ-ի գործադիր տնօրեն պրն. Արմեն Մուրադյանը։

Ծրագրի մասին

Եվրոպական միության կողմից ֆինանսավորվող “ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի” ծրագիրը նպատակ ունի օգնել Արևելյան գործընկերության (ԱԳ) երկրներին պահպանել և ավելի լավ օգտագործել բնական կապիտալը, բարձրացնել մարդկանց բնապահպանական բարեկեցությունը և խթանել ավելի կանաչ տնտեսական աճը ԵՄ Արևելյան գործընկերության երկրներում։ Նախաձեռնություններն օգնում են իրականացնել քաղաքականության և օրենսդրական փոփոխություններ, պլանավորումն ու ներդրումները դարձնել ավելի կանաչ և խթանել նորարարական տեխնոլոգիաների յուրացումը՝ ընդունելով նոր բիզնես մոդելներ և ստեղծելով կանաչ աշխատատեղեր։

Նախաձեռնությունը ներառում է հինգ իրականացնող կազմակերպություններ՝ ՏՀԶԿ, ԵՏՀ ՄԱԿ, ՄԱԲԾ, ՄԱԱԶԿ և Համաշխարհային բանկը, որոնք աջակցում են գործընկեր երկրների կողմից սահմանված նպատակներին, առաջնահերթություններին և ընդհանուր համագործակցության նպատակներին համապատասխան շրջափելի արդյունքների ստեղծմանը։ ՄԱԱԶԿ-ն, Արդյունք 2 “Շրջանակային տնտեսության և աճի նոր հնարավորություններ” ներքո, կառավարում է ենթա-արդյունքներ 2.1 «ՓՄՁ-ների շրջանում ռեսուրսների արդյունավետ և մաքուր արտադրության և էկո-նորարարության ընդլայնում», և 2.2 «Կանաչ արտադրանքների համար ԵՄ միասնական շուկայի հայեցակարգերի ու գործիքների ներդրում»։ Լրացուցիչ տեղեկությունների համար այցելեք՝ www.eu4environment.org

Այս հրատարակությունը պատրաստվել է Եվրոպական միության աջակցությամբ։ Դրա բովանդակությունը բացառապես ՄԱԱԶԿ-ի պատասխանատվությունն է և պարտադիր չէ, որ արտահայտի Եվրոպական միության տեսակետները։ Այս փաստաթուղթը պատրաստվել է առանց Միավորված ազգերի կազմակերպության պաշտոնական խմբագրման։ Սույն փաստաթուղթում օգտագործված անվանումները և նյութերի ներկայացումը չեն ենթարկում որևէ կարծիքի արտահայտում Միավորված ազգերի կազմակերպության Արդյունաբերական զարգացման կազմակերպության (ՄԱԱԶԿ) կողմից որևէ երկրի, տարածքի, քաղաքի կամ տարածքի իրավական կարգավիճակի վերաբերյալ, կամ դրանց կառավարությունների, կամ սահմանների և սահմանների սահմանազատման, կամ տնտեսական համակարգի կամ զարգացման աստիճանի վերաբերյալ։ «Ջարգացած», «արդյունաբերականացված» կամ «զարգացող» անվանումները նախատեսված են վիճակագրական հարմարության համար և պարտադիր չէ, որ դատողություն արտահայտեն զարգացման գործընթացում որոշակի երկրի կամ տարածքի հասած փուլի վերաբերյալ։ Ընկերությունների անվանումների կամ առևտրային ապրանքների հիշատակումը չի հանդիսանում ՄԱԱԶԿ-ի կողմից հաստատում։ Ներկայացված կարծիքները, թվերը և գնահատականները հեղինակների պատասխանատվությունն են և պարտադիր չէ, որ համարվեն որպես ՄԱԱԶԿ և նրա անդամ պետությունների տեսակետների արտացոլում կամ հաստատում։

© – 2024 – UNIDO: Բոլոր իրավունքները պաշտպանված են։ Լիցենզավորված է Եվրամիության կողմից՝ համաձայն պայմանների։

ՄԱԿ-ի Արդյունաբերական զարգացման կազմակերպություն
ՏԻԿ. Տաուսան Չերնյավսկայա
ԵՄ հանուն շրջակա միջավայրի ծրագրի ղեկավար
Ֆեռ.՝ +43 1 26 0 26 5520
Էլ. փոստ՝ t.chernyavskaya@unido.org

Action implemented by:

